

*Szalay-Baróti: A magyar nemzet története*, számos képpel és műmelléklettel. Lampel R. e nagyszabású vállalatából megkaptuk a 4.; 5. és 6. füzetet a köv. tartalommal: A magyarok őstörténete, A fejedelmek kora, Az Árpád-házi királyok kora, dr. Baróti Lajostól. Több sikerült kép és illusztráció díszíti a füzeteket, így: A vérszerződés, Árpád fogadja a követeket, a vereckei szoros, Vajk keresztelése (Benzurától), a pozsonyi csata, Szent István palástja, Visegrád, Pannonhalma, a szent jobb stb. Havonkint két füzet jelenik meg három ívnyi terjedelemben, s egy-egy füzet ára 30 kr.

*A rózsák szigete* a serdültebb ifjuság számára írta Jókai Mór. Az Arany Ember című munkájából a serdültebb ifjuság számára átalakította Bródy Sándor. Kiss Lajos rajzaival. Singer és Wolfner könyvkereskedése. 175 lap. Ára díszesen kötve 1 frt 60 kr.

*Biri és egyéb elbeszélések* fiatal leányok számára írta Szabóné Nogáll Janka. Mühlbeck és Széchy rajzaival. Budapest, Singer és Wolfner kiadása. 197 l. Ara kötve 2 frt.

*A kis Kelemen története*. Az ifjuság számára írta Rákosi Jenő. Mühlbeck rajzaival. Budapest, Singer és Wolfner kiadása. 166 lap. Ára kötve 1 frt 60 kr.

*Szabadsághősök* a magyar ifjuság számára írta Tábori Róbert. Budapest. Singer és Wolfner kiadása. 207 l. Ára 1 frt 60 kr.

*A székelyek Erdélyben*. Hősköltemény, három énekben, írta Aranyosrákosi Székely Sándor. Az «Aranyosvidék» költségén kiadta Borbély György. Bővített első külön kiadás. Torda, 1895. jan. 1. 35 l. Ára 20 kr. Az «Aranyosvidék» című lap újrólajki ajándékul adta ki ez irodalmilag oly becses kis művet, s ezzel igazán dicséretes dolgot cselekedett.

## MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁG.

*A Magyar Paedagogiai Társaság 1895. jan. 19-én a Magy. Tud. Akadémia termében tartott nagygyűlés.*

Jelen voltak: dr. Heinrich Gusztáv, elnök; dr. Klamarik János, tisz. elnök; dr. Hóman Ottó és dr. Verédy Károly, alelnökök; dr. Badics Ferencz, titkár; Leövey Sándor, Zichy Antal, tisz. tagok; dr. Bokor József, dr. Demeczky Mihály, dr. Csengeri János, dr. Erődi Béla, dr. Fináczy Ernő, Gallauer Anna és Lujza, dr. Gyomlay Gyula, György Aladár, dr. Gyulay Béla, kit az elnök a jegyzőséggel bizott meg, Hegedüs Károly, Heller Ágost, dr. Kármán Mór, Kemény Ferencz, dr. Kerékgyártó Elek, Lederer Ábrahám, Mauritz Rezső, dr. Málnai Mihály Molnár István, Négyessy László, Nagy László, Pores Sándor, Reif Jakab, Radó Vilmos, Schvetz Vilmos, Szigetvári Iván, Szuppán Vilmos, Timár Pál, dr. Wagner Alajos, Waldapfel János, Volf György rendes és külfagok.

1. Az elnök a tagokat üdvözlővén, a gyűlést megnyitja s felszólítja dr. Hóman Ottó alelnököt felolvasására megtartására.

2. Dr. Hóman Ottó felolvassa: „A középiskolai tanárok képzése” cz. értekezését.

Az elnök rövid hozzászólása után a részletes vitát a jövő gyűlésre halasztja a társaság.

3. Az elnök a megejtendő tisztújításra szavazatszedő bizottságul felkéri: Heller Ágost elnöklete alatt Lederer Ábrahám és Wagner Alajos tagokat s öt perczre felfüggeszti az ülést, mely alatt beadatnak a szavazatok.

4. Az elnök felszólítására dr. Badics Ferencz titkár felolvassa jelentését a társaság 1894. évi működéséről.

#### *Titkári jelentés a Magyar Paedagogiai Társaság 1894. évi működéséről.*

Tisztelt Társaság!

Harmadízben állok a nagygyűlés előtt, hogy beszámoljak társaságunk évi működéséről, s ezúttal abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy oly adatokat hozhatok köztudomásra, melyek társaságunk szellemi súlyának emelkedéséről s anyagi javainak gyarapodásáról tesznek örvenletes bizonyosságot.

A múlt 1894-ik évben mindenekelőtt teljesen befejezte társaságunk a szervezkedést, a mennyiben a januári nagygyűlésen a nevelés- és oktatásügy s általában a közmívelődés terén kitűnt vezéregyéniségek közül tiszteleti tagokká választotta: *Bartal Antal*, dr. *Berzeviczy Albert*, br. *Eötvös Loránd*, gr. *Csáky Albin*, *Fehér Ipoly*, *Leövey Sándor*, *Szász Károly*, *Szathmáry György*, *Vaszary Kolos*, *Zichy Antal*, *Zsilinszky Mihály* urakat és *Zirzen Janka* úrnőjét. A tiszteleti tagságról szóló okleveleket az elnökség küldöttség útján juttatta el a megválasztottaknak, kik azt mindnyájan elfogadták. Ezúttal egyszersmind alkalmunk nyílt meggyőződni, hogy társaságunk működését mindnyájan a legmelegebb érdeklődéssel kísérik. Ennek az érdeklődésnek azóta oly bizonyítékait vettük, melyek társaságunk anyagi gyarapodását is kedvezőleg mozdították elő.

Ugyancsak a januári nagygyűlésen az üresedésben levő három rendes tagsági helyre megválasztotta a társaság közoktatásügyünknek három jeles munkását: *Lévay Ferencz* min. osztálytanácsos, *Mauritz Rezső* főrealisk. igazgató, és dr. *Neményi Imre* kir. tanfelügyelő urakat, a kikkel együtt ismét 100-ra egészült ki a rendes tagok száma.

Szellemi erőben ekként megerősödve fogott társaságunk múlt évi működéséhez, mely első sorban a havonként meghatározott napokon s fokozódó érdeklődés mellett tartott felolvasó üléseken nyilvánult.

1894. folyamán összesen 9 ülésünk volt, még pedig: 1 elnökségi, 1 nagygyűlés és 7 felolvasó ülés. Felolvasásra került összesen 15 értekezés, úgymint: január 20-án *Ember* Jánostól «A népoktatási törvény revíziója»; február 17-én: *Geöcze* Saroltától «Egy kitünő francia ifjúsági irat, magyar földbe ültetve», és dr. *Verédy* Károlytól «A Michl- és Oldalféle iskolapadok szerkezete és használhatósága»; márczius 17-én: *Gallauner* Lujzától «Az egységes közép fokú leányiskola» és *Ember* Jánostól «A jövő népiskolája»; április 21-én *Peres* Sándortól «Kisdedóvásunk s a beszéd- és értelemgyakorlatok», továbbá dr. *Kováts* S. Jánostól «Michel Bréal az élő nyelvek tanításáról»; május 19-én: *Dömötör* Gézáttól «Miképen alkalmazkodjék a kisdednevelő a gyermekek egyéni sajátságaihoz» és *Szedlacsek* Lajostól «A fiúk és leányok játéka»; október 20-án: *Bartos* Fülöptől «A modern nyelvek tanításának nehézségei» és dr. *Kerékgyártó* Elektől «Leányaink nevelése és oktatása»; november 17-én: dr. *Kováts* S. Jánostól «A képzelet szerepe az oktatásban» és *Nagy* Lászlótól «Jelentés a debreczeni orsz. tanszerkiállításról»; végül december 15-én: dr. *Heinrich* Gusztávtól «A harmadik egyetem» és *Lédeker* Ábrahámtól «A neveléstan és a világnézet» cz. értekezések.

Ime, t. Társaság, milyen változatos sora a tárgyaknak, mennyi fontos, napirenden levő kérdés foglalkoztatta tagjainkat. Az értekezések legtöbbje termékeny vitára is alkalmat nyújtott, s a társaság közlönyében megjelenve, szélesebb körben is mindenesetre tanulságossá vált. Ehhez járulván a *Magyar Paedagogia* egyéb közleményei, elmondhatjuk, hogy társaságunk, az alapszabályokban kitűzött feladatához képest, a nevelés- és oktatásügy egész körére kiterjedő figyelemmel az elmúlt évben is sikerrel ápolta a paedagogia tudományát, s ezzel híven szolgált a céljait.

Társaságunk anyagi ügyei is kedvezőleg alakulnak. A múlt évben 2692 frt kerek összeggel szemben a kiadás 2653 frt volt. A gyarapodás tekintetében először is hálával kell megemlékeznünk a M. Tud. Akadémiáról, mely azonfelül, hogy készséggel engedte át gyűléseink tartására e termet, folyóiratunk kiadásához 300 frt segélylyel járult; továbbá társaságunk nagynevű tiszt. tagjáról, br. Eötvös Loránd volt közoktatásügyi miniszter úrról, ki ugyanazon czélra 500 frtot utalványozott, mely összeg már folyó évi bevételeinket fogja gyarapítani. Egyébkint a társaság folyvást a maga erejéből, tagjainak áldozatkész ajánlataiból s a tagdíjakkból fedezte szükségleteit.

Örvendetesen szaporodott az alapító tagok száma; a tiszteleti és rendes tagok közül ugyanis: *Fehér* Ipoly pannonhalmi főapát és *Vaszary* Kolos hercegprímás urak, továbbá *Thuránszky* Irén úrhölgy, a budai tanítónő-képző intézet igazgatója 100—100 frtnyi, dr. *Platz* Bonifác kir. főigazgató és *Zichy* Antal főrendiházi tag urak 50—50 frtnyi alapít-



ványt tettek. Az alapító tagok száma ezzel 10-ről 15-re, az alapítványok összege 550 frtról 950 frtra emelkedett. Ezenfelül *Leövey* Sándor és *Szathmáry* György t. tagok 100, *Mauritz* Rezső r. tag 50 frtot ajánlottak föl a társaság céljaira. Ez utóbbiakkal a tagok ajánlata 1400 frtról 1650 frtnyi összegre emelkedett.

Nem kevésbé örvendetes a külső tagok szaporodása. Annak a több százra menő felhívásnak ugyan, melyet a múlt év elején bocsátottunk ki a tanügyi hatóságok útján, nem lett meg a várt eredménye; de az elnökség talált módot, hogy társaságunk célja, működésének és folyóiratának híre más úton mégis tudomására jusson azoknak a köröknek melyek eddig a külső tagok közt kisebb arányban voltak képviselve. Míg ugyanis az 1893-ik évben csak 42 új taggal szaporodott a társaság, 1894-ben a mai napig 76 új tag jelentkezett fölvételre (legnagyobb részét *néptanítók*), a kikkel a három éven át fölvett külső tagok száma meghaladja a 600-at, s a tett intézkedések és az utóbbi hetek tapasztalása után remélhető, hogy e szám rövid idő alatt még magasabbra emelkedik.

Szaporodott az előfizetők száma is, bár kisebb arányban. Itt nem hallgathatom el azt az adatot, hogy a székes főváros polgári- és népiskolái több példányt járatnak folyóiratunkból, mint az ország összes többi hasonló fajú intézetei. Pedig lehetetlen, hogy a tanári és tanítói testületek, az egyes körök szűkebb érdekeit s ügyeit szolgáló szakközlönyök mellett ne érezzék híját oly közlőnynek, mely a közoktatás egyetemes körére, a hazai és külföldi tanügyi állapotok ismertetésére egyaránt kiterjedő közleményeivel a pædagogiai tudomány minden ágában tájékoztatja olvasóit. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium eléggé méltatta ennek fontosságát, midőn a múlt év február havában kiadott rendeletével a társaság folyóiratát az összes hazai középiskolának ajánlotta megszerzésre. Remélhető tehát, hogy a legközelebb jövőben e téren is kedvezőleg alakulnak társaságunk viszonyai.

S e kedvező alakulásra ezentúl annál nagyobb szüksége lesz társaságunknak, mert a *Magyar Paedagogia* kiadásában nevezetes fordulat állott be. Nem ismeretlen a társ. t. tagjai előtt, múlt évekbeli jelentéseimben külön is kiemeltem, hogy társaságunk minden anyagi segéd-eszköz nélkül alakulván, a folyóirat első évi kiadásából tetemes teher háramlott reánk, melyet a második évben sem állt módunkban apasztani. Az elnökség tehát, az 1895. jan. 2-án tartott gyűlés felhatalmazása alapján, egyik legelőkelőbb kiadóval, a Franklin-társulattal, a mely eddig is nyomatta díszesen kiállított folyóiratunkat, olynemű szerződést kötött, hogy a társaság tulajdonjogának épségben tartása mellett meghatározott számú előfizető biztosításával átadta a kiadás és expedálás munkáját. A részletekben ránk mindenkép előnyös szerződés folytán tehát a társaság megszabadulva e gondtól és fáradságtól, jövőben annál

intenzívebben szolgálhatja szellemi érdekeit, s miután az első szükséglet, a folyóirat kiadása ekként biztosítva van; fenmaradt jövedelmeit a régi teher törlesztése után úgy értékesítheti, hogy az alapszabályokban jelzett egyéb irodalmi czélok megvalósításának eszméjével is foglalkozhatik.

Végül arról a szomorú veszteségről kell megemlékeznem, mely nemcsak társaságunkat érte, hanem a paedagogiai irodalmat is: *Felméri Lajos* (1840—1894.) kolozvári egyetemi tanár, társaságunk r. tagjának elhunytával. Működése, közéleti s tudományos szerepe sokkal ismertebb, hogysem e körben részleteznem kellene; csak épen megemlíttem két nagy munkáját: *Az iskolázás jelene Angolországban* (I—II.) címűt, melyet a M. Tud. Akadémia nagy jutalommal tüntetett ki, és *A neveléstudomány kézikönyv*-ét, mely félév alatt két kiadást ért. E munkák ismerői tudják, lelkes harczosa volt a nemzeti nevelésnek, mely szerinte «magában foglalja a gyermekszoba és háztáj, az iskola, az egyház, a napi és időszaki sajtó, a költészet és művészet, a tudomány és politikai intézmények, az alkotmány és kormányforma hatásait». Ezért küzdött, ennek szentelte élete legjavát, s ezért, az ő eszméinek győzelmeért kell küzdünk nekünk is. Ez a küzdelem, ez a győzelem fogja legjobban megőrizni az ő emlékét!

Jelentésem végére jutottam, t. Társaság, beszámoltam a múlt év történetével. Ha visszagondolok az alakuló gyűlésen kifejezett óhajokra s az azóta ápoltt reményekre, ha visszaemlékezem az elmúlt három év fárasztó küzdelmeire, ha végig tekintek a három év alatt bemutatott felolvasások gazdag során, visszaemlékezem az élénk részvét mellett tartott s megállandósult gyűlésekre, ha látom a társaság szervezett állapotát, tervszerűen intézett pénzügyi műveletét s három vaskos kötetnyi kiadványát: azt hiszem, nemcsak én, hanem az egész elnökség a jól végzett munka önérzetével, megnyugvással mondhatjuk el, hogy a három évvel ezelőtt nyert bizalommal élve, erőnket, tevékenységünket a társaság javára kellően értékesítettük. Míg a múlt évtizedekben, gyökeret nem verhetve csak éldegélt vagy éveken át életjelt sem igen adott magáról a társaság, az újjászervezés óta nemcsak gyökeret vart fája, hanem megizmosodott s virágzásnak indult. Igazságtalan volnék, ha ezt az eredményt tisztán az elnökség javára írnám; az érdem dicsősége első sorban is a lángbuzgalmú szervezőket illeti, kik az új alapszabályok gondos kidolgozásával biztos alapokra fektették a társaságot, s osztoznunk kell a siker örömeiben a társ. tiszt. tagjaival, kik készséggel támogatták törekvéseinkben. Adja az ég, hogy ez jövőben is így legyen! Megbízatusunk lejártával a magam részéről külön is meg kell köszönnöm mind a három évvel ezelőtt nyert kitüntető bizalmat mind a szives támogatást. Azonban pár hóval ezelőtt a felsőbb bizalom oly munka-

körbe állított, hogy jövőben nem szentelhetnék a társ. ügyeinek annyi erőt, a mennyit ezen ügyek érdeke megkíván, s a mennyit magam is óhajtanék: ennél fogva az *újra-jelöltetést*, bármily megtisztelő volt reám nézve a szíves marasztalás, *nem fogadhattam el*; de készséggel megmaradok ezentúl is a társ. munkás közlegényének, kérve a t. társaságot, méltóztassék utódomat ugyanazzal a bizalommal és jóakarattal támogatással kitüntetni, a melylyel az én törekvéseimet, munkámat is megkönnyítette!

Kérem jelentésem szíves tudomásul vételét!

A jelentést tudomásul vette a közgyűlés.

5. Radó Vilmos felolvassa a pénztárvizsgáló bizottság jelentését a társaság 1894. évi számadásairól.

Ennek alapján a közgyűlés dr. Gyulay Béla pénztárnoknak az 1894. évre a fölmentvényt megadja.

6. Dr. Gyulay Béla pénztárnok felolvassa az 1895. évi költség-előirányzatot.

### A Magyar Paedagogiai Társaság 1894. évi zárszámadása.

Bevétel	frt	kr.	Kiadás	frt	kr.
Készlet 1893-ról	245	24 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	Törlesztés a Franklin-		
Kültagok díjaiból	571		Társulatnál	1100	
Előfizetésekből	1007	50	Takarékpénztárba (ala-		
Alapítvány	350		pítvány)	350	
Rendes tagok ajándé-			Írói és szerkesztői tisz-		
kaiból	190		teletdíjak	700	
Segély a magyar tud.			Titkári tiszteletdíj	100	
akadémiától	300		5% pénztárnoki jutalék	121	80
Alapítványok kamatai-			Szolgáknak és kapusnak	13	
ból	14	93	A folyóirat expeditió-		
Stampfeltől (hirdetésért)	10		jáért	45	
Kölségmegtérülés	3	47	Hirlapbélyegre	145	
	<u>2692 14<sup>1</sup>/<sub>2</sub></u>		Pénzbeszedésért	7	
			Ügykezelési költségek	71	23
				<u>2653 03</u>	
			Pénztárkészlet 1895.		
			január 1-jén	39	11 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
				<u>2692 14<sup>1</sup>/<sub>4</sub></u>	

Budapest, 1895. január 1-én.

Dr. Gyulay Béla,  
pénztárnok.

György Aladár,  
ellenőr.

A pénztári könyveket 1894. január 1-től 1894. decz. 31-ig átvizsgáltuk, úgy a bevételeket, mint a kiadásokat az okmányokkal és tagsági s előfizetési könyvekkel egybeazonlítottuk és megegyezőknak találtuk. A kimutatott 39 frt 11 $\frac{1}{2}$  pénztári készlet készpénzben s a 900 frt alapítványtőke egy pesti hazai első takarékpénztári könyvecskében előtünk bemutatott. Ezek alapján a pénztárnoknak a fölmentvényt megadni kérjük.

Budapesten, 1895. január 18-án.

*Radó Vilmos,*  
számvizsgáló biz. tag.

*Szuppán Vilmos,*  
pénztárvizsgáló biz. tag.

### Költségelőirányzat 1895-re.

Bevétel	frt	Kiadás	frt
Pénztárkészlet 1894-ről	39·11 $\frac{1}{2}$	Lapkiadásra, ... ..	375
Hátralékokból előfizetében ... ..	30	Szerkesztői és írói díjakra	800
Hátralékokból tagdíjokban ... ..	300	Titkári tiszteletdíj ... ..	100
500 kültag után ... ..	700	Pénztárnoki tiszteletdíj ... ..	100
Beltagok ajánlataiból ... ..	150	Szolgáknak ... ..	13
Segély a vall. és közokt. miniszteriumtól ... ..	500	Ügykezelési költségekre ... ..	80
Segély a magyar tud. akadémiától ... ..	300	Törlesztésre a Franklin-Társulatnál ... ..	500
Az alapítványtőke kaitaiból ... ..	30		<u>1968</u>
	<u>2049·11<math>\frac{1}{2}</math></u>		

Budapesten, 1895. január 19-én.

*Dr. Gyulay Béla,*  
pénztárnok.

Tudomásul szolgált.

7. Dr. Badics Ferencz titkár felolvassa a jan. 2-a óta jelentkezett új külső tagokat: *Matheidesz György* — *Petrovác, Sántha Albert* — *Gyergyó-Sz.-Miklós, Sikolya Antal* — *Gáva, ifj. Jakab Antal* — *Megyaszó, Fekete György* — *Esztergom, Vojnits Döme* — *Esztergom, Herman József* — *Mátészalka, Kürcz Lipót* — *Trencsén, Kocsis István* — *Sz.-Péter, dr. Récsey Viktor* — *Pannonhalma, dr. Molnár István* — *Budapest, dr. Szigetvári Iván* — *Budapest, dr. Sevič Milán* — *Belgrád, Gothard Jenő* — *Budapest.*

Mindegyján fölvetetnek.

8. Heller Ágost jelentést tesz a szavazás eredményéről; beadott összesen 26 szavazat: ebből dr. Heinrich Gusztáv elnökre esett 26, dr. Vorédy Károly alelnökre 26, dr. Hóman Ottó alelnökre 25 (Volf Györgyre 1), dr. Hegedüs István alelnökre 22 (dr. Kármán Mórira 4), dr. Demeczky Mihály tikárra 24 (dr. Badics Ferenczre és Málnai Mihályra 1—1), dr. Csengeri Jánosra, mint szerkesztőre, 26; Trajtler Károly jegyzőre 26, Volf György könyvtárnokra 26, dr. Gyulay Béla pénztárnokra 26, György Aladár ellenőrre 26 szavazat.

E szerint a nevezettek az alapszabályok szerint érvényesen megválasztottaknak jelentetnek ki.

9. György Aladár indítványozza, hogy dr. Badics Ferencz lelépő titkárnak, ki másféle elfoglaltsága miatt az újra jelöltetést el nem fogadta, három éven át a társaság ügyeire fordított buzgó működéseért jegyzőkönyvi köszönet mondassék.

Az elnök a maga részéről is melegen emlékezvén meg a lemondott titkárnak a társaság szervezése körül kifejtett tevékenységéről, azzal a hozzáadással járul az indítványhoz, hogy a lelépő alelnök: dr. Pauer Imrének szintén köszönet szavaztassék.

A közgyűlés ilyen értelemben határoz.

10. Ugyancsak köszönetét nyilvánítja a társaság

a Magy. Tud. Akadémiának a terem átengedéseért.

11. Az elnök végül a jegyzőkönyv hitelesítésére Heller Ágost és Wagner Alajos rendes tagokat kérvén föl, az új tisztikar nevében megköszöni az irántuk nyilvánuló bizalmat, mire a gyűlés véget ér.